

EVANGELIKUS EGYHÁZ és ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Használjuk a jelent, mienk a jövő! (Czuppon Sándor.) — Észrevételek a „zsinati előmunkálatok“-ra. (Holles Danni.) — Ég polgára. — Papifizetés javítás. (Fejér Gyula.) — Belföld. — Vegyesek.

Használjuk a jelent, mienk a jövő!

A protestans vallás jogosultságának s egyenjogúnak kiküzdéséhez a felnyitó kulcs, a haza szabadságának kulcsával egy és ugyanaz! Egyek, együtt fordították s nyitották hazánk multjának történetében a polgári s a lelki szabadság zárát. Az 1790/91. országgyűlésen gr. Batthányi Alajos sérelmeink jogos panasza mellett emeli fel hatalmas szavát s a protestans vallás szabadságát nemzeti szabadságunk körvonalaiba törvénnyel iktatni kívánja.

A történelem maga magához következetes — igaz! A történelem jelenben sem hagyta magát meghazudtolni.

A protestansok jogos sérelmi panaszaik elintézésénél kath. főurak s alkotmányos kormányunk: méltó örökösei lettek őseik nemességének! Ha igaz nagy hazánkfia Kossuth szava: „nagy percekben szereti a kor szükségait választottaiban összefoglalni,“ itt összefoglalta gr. Csáky, Horváth, Szilágyi, s gr. Apponyiakban! Mig bölcsen mondta a prot. hitszónok Ullhorn: „a ker. egyházak sorsa a társadalmi kérdéseken fog eldőlni s azon egyházé a jövő, mely a társadalmi kérdések megoldásához leghatározottabban fog hozzájárulni,“ — addig a jelen meggyőz arról, a jövő ez idő szerint a mienk, protestánsoké!

Mienk a jövő, tanusítja Némethon, hol a prot. császár mint államfő, a socialkérdés megoldását nemesen munkálja! Mienk a jövő, tanusítják saját hazánk országgyűlési vitái s a döntő eredmény az elkeresztelési kérdések törvényes, hazafias megoldásában. Mienk a jövő, mert közülünk csak egy a sok közül ki Kiewbe zarándokolt s azt is önmagunk az ország színe előtt nyilván vettük kérdőre s ki hazánk törvényei ellen tenni merészel, a törvény szigorának készséggel szolgáltatjuk ki, — mig a róm. kath. egyházban az egyetemes papság püspökei élén capite et membris mentek jogot keresni Rómába, jogtalannak

nyilvánítva alkotmányos kormányunk rendeletét, melylyel törvényt betartani parancsolt!

Elfelejtette a kath. klerus, a kath. hitszónok Vinet szavait: „a család a religio árnyékában élhet,“ — a családban akarta a religiot lángra gyújtani s annak lángvilágításánál nagyobb politikai hatalmat magának biztosítani; mely célok kiküzdéséhez a „Budapesti Hirlap“ a kath. klerus pártjára szegődött — kiürszóval, dob és trombitával ijesztgette a némán hallgató, felekezetiiséget nem bántó protestantismust. A plebanismus főpapságával elérkezettnek vélte lenni az időt, hogy az állam fölé emelkedjék!

Ezt jelezte már 1889. márczius 22-én Simor hercegprimás beszéde, mely noha Olaszországra szólt, de saját hazánk is érthetett belőle, midőn a szt. István társaság gyűlésén azt mondta: „tarthatatlan, hogy soká fenállhasson oly állam, mely létét a pápaság megdöntésének sikerére alapítja.“ Világi uralom egyedüli céluk, ezt célozza a pápai allokuczió, midőn így szólt: „a pápa szabadságának, apostoli hivatala függetlenségének megóvására világi hatalomra van szükség.“

Nem a kath. lelkiismeretbeli bántalom, világi hatalom utáni vágy volt az egyes egyedüli rugó, kormány fölé való emelkedési ösztön, melylyel alkotmányos kormányunk rendeletének ellene szegültek — s melyben egy Dr. Illés K. kezdte a rendelet törvénytelen voltát feszegetni a „B. H.“ hasábjain s ezen idézett lap, mely magát pártatlannak nevezi, nyílt harczt kezdett a prot. egyház ellen, mumusnak két levelet — honnét véve ki tudja — közölt, a 117. szban, hogy a h.-primás a rendelet előtt óvást emelt s tette meg ellene kifogásait. Felvilágosult korunk nappala alatt, a XIX. század utolsó tizedében Hornig veszprémi püspök, mig Rómára utalva várta a pápának napvilágra nem hozott ítéletét, addig Anzelm nézetét idézetten, óhajtja vissza az egyház békóiba vert sötét korszakát az emberi nemnek. Nyíltan ő, mint egy fejedelem Károly püspöknek

nevezve el magát, publikálta a protestantizmust ma is eretnekségnek s a ministeri rendelet végrehajtásának teljesítőit az eretnekség terjesztésében közreműködőknek (B. H. 215. sz.).

Ha a „B. H.” (319. sz.) hiedelme szerint is minden kultur harc szerencsétlenség az államra és egyházakra egyaránt, ha (285. száma kapcsán) „mióta a tudomány és felvilágosodás az emberek legfőbb kincseitől az egyenlőséget és a szabadságot nevezte meg, s jutatta a jobb elmékben győzedelemre s azóta megszűnt annak kíváncsisága, hogy ezentúl az álladalom egy osztály részére formáltassék át” — akkor miért szegődött egyoldalulag a tudomány és felvilágosodás zászlaját fenlobogtató protestantizmus ellen — s midőn látta állásának törvénytelen s tartahatatlan voltát, akkor Horváth B. beszédét idealis eszmekörnek nevezve (322. sz.), kicsinyes napi kérdésnek miért állította az elkeresztelési rendeletet s a felett tartott kilencz napi vitát az ország házában?

Önmagához volt nevezett lap következtelen. Megtagadta független multját. Megérthette volna jó eleve a kath. papsággal egyben, koronás királyunk debreczen s nagyváradi szavaiból alkotmányos érzületét népei irányában, mikor nyomatékkal hangsúlyoztatnak a bölcs fejedelem ajkairól a klerushoz: „hűség s testvéri egyetértés ápolása, törvények tisztelete mellett kegyelmekkel s elismeréssel ezentúl is találkoznak.” De ez nem volt elég intő jel, majd álnevek alatt, majd nyíltan, törvény és kormány ellen egyre izgattanak. Helyesen jegyezte meg az ország házában Fenyvesy Ferencz: „a kik vallásháború szításával vádolják a minisztert, azoknak figyelmébe ajánlja azt a lapot, mely címétől azt a fogalmat választotta, melyet minden nap sárral dobál! A magát Magyar - Államnak nevező lap szégyenére válik a kath. főpapságnak, szégyenére az összes katolikuskoknak!”

Schlauch a tudományos kath. főpap a természetudósok gyűlésén olvasott nagyszabású munkájában így beszélt: „a reformáció, mely az egyén jogosultságát tűzte zászlajára, előkészítette a mai kort!” Igaza van! Előkészítette a szabad gondolkodás, a felvilágosodás korszakát! De hogy miként ő állítja, a protestantizmus egy amfibialis teremtmény lenne, vergődése az emberi léleknek a következtetlenségben, mely kényteleníttetnék idővel a szerinte pozitív áramlattal, melytől eltért — ismét egyesülni, e nézetéből a jelen kiábrándíthatta! Kérdés, nem e mi vagyunk, kiknél a krisztusi tan a nép nyelvén a népnek hirdetik, kik egyetemes papságot valunk, az **ősalap**, a **pozitív áramlat**, s ők és egyházuk világalom után vágyó amfibialis teremtmény. Hisz Krisztus nem mondotta: az én országom e világból való! — pedig ők, főben és egyházi tagokban vallják, — s fájlalva panaszolják ezt! Ha helyesen mondotta Baratte: „légy öntudatos tényező az emberi nem fejlődésében,” — mi az vagyunk, — a jelen szől mellettünk!

Használjuk tehát a jelent! Igen! — Használni,

tartozó kötelemünk! Szontagh Pál a bányakerület közgyűlésén hangsúlyozva mondá: „a lutheránus egyháznak valahára már le kell tenni a tulságig vitt s hiressé vált szerénységről, lelkészei az egyház méltóságához illő energiával lépjenek fel!” — Igaza van! Ős alap vagyunk! Pozitív áramlattal futunk! Ez a pozitív áramlat, ha tenni tudunk, vetkőztet ki majd szerénységünkéből is! Így tanúsítja ezt a történet, — bár kath. lelkészek, tanítók javára Olaszthonban! Cavour ki merte az olasz nemzet előtt mondani szabad egyházat a szabad államban s ezzel az egyház vagyónának államosítását — és utódai eszméit, elveit keresztültvítették! Helyesen! Némethonban midőn a közelben a papi javadalmak lefoglaltattak, a pápa tiltakozására az lett a válasz: „a középkorban a pápák és az inquisitio egész másképp konfiskáltak.” A „Pesti Hirlap” hasábjain, — mely nyíltan kelt sikra a miniszteri rendelet törvényes volta, a protestantizmus és liberalismus védelmére, mely inkább áll prot. alapon, mint bármely egyébb napi lap, mely lapot prot. ember csak élvezettel olvashat, — helyesen mondta idézet lap hasábjain Dr. Nendtvich Károly: elérkezett az idő a közel jövőben, hogy „az egyházi roppant javak államosíttassanak, mert nem érthető meg, mi célból legyenek a papságnak e roppant jövedelmei, hogy ezek segédelmével maga az állam és a nemzet céljainak ellenére dolgozzanak, vagy azokat erkölcselen célokra pazarolják!”

Használjuk a jelent, mienk a jövő! Most használjuk, midőn azok jajdulnak fel törvény, alkotmányos kormány, koronás királyunk óhaja ellen, kiknek ős magyar hazánkban ősi királyaink adtak gond nélkül boldog otthont. Most használjuk a jelent, midőn a királyi szív sebe még be nem hegedt, hogy egyetlen fiának hullájától hidegen s némánu vágyott a kath. főpapság távol állani. Most használjuk a jelent, midőn az ország urnájából kikerült ítélet is fenyegetéssel, Róma felülbírálatával fogadtatik! Lejárt az az idő, hogy akár Rómából, akár a püspöki rezidentiákból Magyarország sorsa kormányoztassék! Használjuk az időt, — s mienk **Unióval** — feltételül mienk a jövő!

A napilapokat irányelveikben megismerni alkalmunk, szerencsénk volt vala s ha a kath. klerusnak van organuma, illő, hogy vagy teremtsünk magunknak a politikai élet terén az áramlattal futó napilapot, vagy szegődjünk egy felénk hajló rokonszenvesbhez, de mely bánt s kisebbségünkre tör, azt egyháziaknak és világiaknak pártfogolni lelkiismeretünk!

Czuppon Sándor
kövágó-eörsi ev. lelkész.

Észrevételek

a „zsinati előmunkálatok”-ra.

Ezen előmunkálatoknak az „Egyházmegye” megalkotásával és szervezésével foglalkozó pontjai szinte nagyon eltűrnek az észrevételeket, illetőleg igen hozzájuk fér a bírálat.

Szerény vélemény szerint ezen szakasznak mindjárt első pontja, vagy is általán a 37. §. nem igaz definitióját foglalja magában az egyházmegyének; s bár ez a dolog lényegére voltaképen káros befolyással nincs, mégis kívánatos, hogy a definitio mindenkör lehetőleg szabatos legyen s az ügy egész lényege benne foglaltassék.

Említett §. így szól: „Több egyházközségnek, egyházi kormányzás, közigazgatás és rendtartás végett felsőbb hatósággá egyesülése alkotja az egyházmegyét.”

Nem tudom, valljon nem tévedek-e, de én azt tartom, hogy miként a község, vármegye vagy akár maga az ország, — épen úgy az egyház, az esperesség, a kerület, az egyetemes egyház vagy bármiféle célokra alakult társulat, nem hatóság, — hanem hatóság az, kire vagy mire saját természetes hatalmát oly célból ruházta át, hogy azzal az ő ügyeit az ő tekintélye alatt igazgassa, kormányozza, fejlessze és megvédelmezze. Ha ezen felfogás megáll, akkor a két első §-nak így kell hangzania:

37. Több egyházközségnek közös vallási és erkölcsi célra történt egyesülése, alkotja az egyházmegyét.

38. Az egyházmegyének képviseleten alapuló kormányzó hatósága, annak közgyűlése.

Ha már most evangélikus egyházunk a maga ügyeinek vezetésében a róm. kath. tekintélyi rendszer helyett a képviseleti rendszert fogadta el s egyházi alkotmányát annak alapján fejtette ki és óhajtja tovább fejleszteni, akkor azon rendszert, minden fokozaton át ad amussim keresztül kell vezetnie. S e tekintetben ismét találok kifogásolni valót. A 39. §. az egyházmegyei közgyűlést az egyházmegyei tisztviselők közül s az egyházközségi képviselők közül alkotja meg. A la bonheur! Nincs ellene semmi kifogásom; de a képviseleti elv fentartása céljából kifogásolnom kell akkor vagy a 44. §. b. alpontját vagy a 40. §. utolsó két sorát, melyek az egyházak képviseletének szempontjából egymást tökéletesen kizárják s melyek így hangzanak:

40. §. Mint egyházmegyei tisztviselők tagjai az egyházmegyei közgyűlésnek: stb. . . továbbá az egyházmegyei jegyzők, körlelkészek, számvevő, ellenőr, pénztárnok és ügyész.

44. §. Az egyházmegyei közgyűlés hatásköre a következő:

b) megválasztja — az esperes és alesperes, valamint az egyházmegyei felügyelő s másodfelügyelő kivételével — az egyházmegye tisztviselőit s megállapítja tiszteletdíjaikat.

Ha tehát a képviseleti rendszert következetesen keresztül akarjuk vinni, akkor az esperességi gyűlésnek az esperességet alkotó egyházak közvetlen választottjaiból kell állania. Miután pedig ezen választások vagy csak magoknak az egyháznaknak, vagy az esperességnek adnak akár egész élet tartamra, akár bizonyos évekre, akár pedig esetről esetre, gyűléstől gyűlésig szolgáló hivatalnokokat és képviselőket, — azt tartanám természetesnek, ha a esperességi gyűlés-

nek hivatal szerinti tagjait is minden kivétel nélkül az egyházgyűlekezetek választanák; kiknek megválasztását azonban szükségesebb volna talán az esp. gyűlésre bízni, azok az őket megválasztó gyűléseken csak azon esetben bírnának szavazattal, ha valamely egyháznak képviseletében is volnának jelen; a mi különben rendszerint úgy is van. Ezen röviden előadott képviseleti elv alapján illető cikkek ekképen változnának meg:

40. Mint egyházmegyei tisztviselők tagjai az egyházmegyei közgyűlésnek: az egyházmegye elnökei u. m. esperes, illetve alesperes s az egyházmegyei felügyelő, illetve másodfelügyelő; továbbá az egyházmegyei jegyzők, körlelkészek, számvevő, ellenőr, pénztárnok, ügyész és az egyházmegye törvényszékének tagjai.

41. Mint egyházközségi képviselők tagjai az egyházmegyei közgyűlésnek, hivataluknál fogva: az egyházmegyebeli egyházközségek rendes lelkészei, illetve helyettes lelkészei s felügyelői; minden egyházközségnek hivatal szerinti egy legidősebb néptanítója; az egyházmegye kötelekében álló fő- vagy középiskolák és tanítóképzők felügyelői s igazgatói: választás alapján az egyházközségeknek a 23. §. d. pontjában rendszeresített számú követői.

42. Az egyházmegyék közgyűlései nyilvánosak; szabadságában áll tehát az egyháznak azokba egyháztanácsosai sorából több egyént is kiküldeni, kiknek száma azonban az egyházak szavazatmennységét meg nem változtatja.

44. Az egyházmegyei közgyűlés hatásköre a következő:

b) Az egyházmegye tisztviselőinek tiszteletdíjait megállapítja.

c) Megválasztja az egyházmegyei tanácsot s kiküldi a szükségesnek mutakozó bizottságokat.

Ezen az egyházgyűlekezetek által gyakorolt általános választásoknak, jól tudom, számos és tekintélyes ellenzői vannak. Azt mondják: az esperességi s más gyűlések tagjai jobban ismerik tagtársaikat, azoknak kormányzó, szervező, rend- és fegyelemtartó képességét, egyeseknek szaktehetségét, jellemét, lelkiületét, gondolkozását és érzületét, mint az egyházgyűlekezetek tagjai, s épen azért amazoknak választása a siker nagyobb garanciáival bír, mint az ezeké, minélfogva fel kell hagynunk az ósdi szokásokkal s a modern választásokat kell életbe léptetnünk. Vagy azt mondják: az egyházak beleunnak a gyakran váltakozó esperességi, kerületi és egyetemes tisztujításokba, minélfogva a kihirdetett gyűlésekre az egyházhívek el sem menvén, mindig csak arra adja az egyház a maga szavazatát, a kit a lelkész és felügyelő esetleg az egyház egy két előkelőbb tagjával együtt ajánl a megválasztásra. Vagy végre azt mondják, hogy az illető tisztviselők, talán csakis az elnököket véve ki, inkább az esperesség, kerület- és egyetemes egyház gyűléseit, mint az egyházgyűlekezeteket szolgálják, miért is illő, hogy amazok által választassanak meg.

Nem járna nagy nehézséggel ezeknek az argumentumoknak, az önkormányzattal szemben való tarthatatlanságát kimutatni; legyen azonban elég ez alkalommal csupán annyit jegyezni meg rólok, hogy szerény nézetem szerint, nincsen oly érezhető hasznára egyházi közéletünknek az, ha a köztisztviselőket az esp., ker., és egyetemes gyűlések választják, — mint a mily látható kárára volna az, ha a tisztviselők választásának közvetlen gyakorlásától megfosztjuk az egyházakat, melyek között némelyek tudnának is, meg akarnának is a választás szép jogával élni s melyeket az ily meg-megújuló választások a megválasztott tisztviselőkkel bizonyos ismeretségi viszonyba hoznak.

Hogy azután a választások el ne nyúlósodjanak, talán csupán az elnökségeket kellene általános, — a többi tisztviselőket pedig lehetne az egyházak viszonylagos szavazattöbbségével is megválasztani.

Az 53. pont 2-ik kikezdésében ez áll: „új terhek kivetése csak az egyházak előleges meghallgatása után eszközölhető.“ Valljuk meg őszintén, ez annyit tesz, mint, hogy egy-egy szegényebb, s kevés vagy semmi értelmes hivekkel nem bíró falusi egyház lelkesze, — már pedig ilyen van a legtöbb, — az egyházhívek akaratának kegyes kijátszása nélkül, új kiadást soha, vagy csak szerfelett ritka esetben lesz képes akárminő tanintézetekre, nyugdíj- vagy gyámintézetekre, vagy más szükséges, jótékony célra megszavaztatni. Avagy az egyházak bizalmasaiból, küldötteiből s mindennemű érdekeiknek természetes őreiből álló esperességek s ezek választottjaiból alakult kerületi és egyetemes gyűlések annyi jogkörrel sem birjanak, hogy a közegyház java által parancsolt költségeket határozatilag megállapíthassák! Akkor ezen gyűlések nem kormányzó testületek, hanem csak az egyházak minden tárgy szavazatainak összegyűjtői, expeditorai, legfeljebb is végrehajtói. Ezt a pontot így elfogadni anachronizmus s a kor által követett haladás elleni bűn. E helyett külön pont alatt a következő volna törvénybe iktatandó:

§. Az egyházmegyei közgyűlés az esperesség s a közegyház java által követelt költségeket határozatilag megállapítja; azokat az egyes egyházakra igazságos arányban kivetí s tőlök beszedei. Minden ily kivetés felülvizsgálás és megerősítés végett a kerületi s egyetemes gyűlés elé hivatalból terjesztendő fel.

Holles D.

Ég polgára.

(Uranopolita.)

Andreaeról e lapok múlt számában közzétett kis cikkek kiegészítéseül jónak látjuk itt egy kis párbeszédnek hű fordítását nyújtani. A kis dialogus az 1817-ben megjelent „Menippus sive dialogorum satyricorum centuria“ 50-ik darabja, s 88—90. lapokon található:

- A. Nos utas ki vagy? B. Ember.
 A. Kicsoda atyád? B. Isten.
 A. Urad pedig kicsoda? B. Krisztus.
 A. Ki oktatott? B. A szellem.
 A. Mi a hazád? B. Az ég.
 A. Házad pedig? B. A szív.
 A. Van szolgád is? B. A test.
 A. Frigyled? B. Tiszta.
 A. Gyermekeid! B. Theodori.
 A. Ki a barátod? B. Theofilus.
 A. Tanácsosod? B. Ima.
 A. Őrződ is van-e? B. A kereszts.
 A. Mondd! mily mesterséget gyakorolsz? B. Hallgatást.
 A. Van-e nyilvános kötelezettséged is? B. Engedelmesség.
 A. Mi az elhivatásod? B. A keresztség.
 A. Vallásod? B. Keresztyén.
 A. Jogod? B. (Poli). Az ég.
 A. Mi a birtokod? B. Föld.
 A. Mi a paizsod? B. Az önmegtartóztatás.
 A. Mi a munkád? B. Küzdelem.
 A. Ki az ellenség? B. Ádám.
 A. Mi a tábor? B. E világ.
 A. A lobogó? B. Szeretet.
 A. Izzadságod? B. Vér.
 A. Gyakorlatod? B. Bőkezűség.
 A. Könyvtárad? B. A szentírás.
 A. Mi a kincsed? B. Igazság.
 A. Ételed? B. Ige.
 A. Italod? B. Nektár.
 A. Üdülésed? B. Az úr lakomája.
 A. Mi az álmod? B. A hit.
 A. Mi az örömed? B. A világosság.
 A. Milyen az utad? B. Keskeny.
 A. Ki a kísérod? B. Bűnbánat.
 A. Honnan költséged? B. Szegénységből.
 A. Milyen a ruhád? B. Bíborszín.
 A. Ki a vendéglátód? B. A sátán.
 A. Ki az intőd? B. A halál.
 A. Mi az órád? B. Az idő.
 A. Fegyvered? B. Türelem.
 A. Utmutatóid? B. Teremtmények.
 A. Podgyászod? B. A test. (Caro.)
 A. Pálczád? B. A remény.
 A. Kutyád? B. A lelkiismeret.
 A. Aggódásod tárgya? B. Az előmenetel.
 A. Kerülésed tárgya? B. A hiszékenység.
 A. Utad sallimentuma? (talán fűszere!?) B. A szemlélődés.
 A. Felfrissülésed? B. A harmonia.
 A. Zivatarban mi a menedéked? B. A nem tudás.
 A. Mit állítsz oda a világ csábításainak? B. Siketséget.
 A. Ki a magyarázód? B. Az egyház.
 A. Foglalkozásod neve? B. Lemondani.
 A. Jelszavad mi? B. Megnyugszom.

A. Mi az utazásod célja? B. Az egység.
 A. Küzdelmeid célja? B. Az örökkévalóság.
 A. Akarsz-e társul? B. Szívesen.
 A. Isten áldja a célt! B. Amen!

Papfizetés javítás.

Az újabb időben több szaklapban olvastam a lelkészek anyagi helyzetének javításáról egyes közleményeket.

A javadalmazás tekintetében elismerem égető szükségét annak, hogy első sorban a 300 forintos gyenge díjazású állomások megjavítása lenne eszköz-
 lendő minden áron. Elég kár, hogy ilyeneket a szervezkedés előtt az egyházi felsőbb hatóságok létrejönni engedtek! Mert hiszen egy új lelkésszi állomás szervezése szerintem csak akkor lenne megengedhető, ha a gyülekezet kellő anyagi erő felett rendelkezik arra nézve, hogy papját, tanítóját, egyházát, iskoláját tisztességes díjazás és fedezet alapján fenn tudja tartani!

Azonban ama nemes cél kivitele, mégis csak részbeni hiányos munka. Mert a legtöbb egyház papja alig bír 500,600 forintnál több évi jövedelemmel. Ez pedig családos egyénél, vagy iskoláztatási költségekkel megterhelt család-apánál — még csekélyebb jövedelem, mint az előbbi 300 frt javadalom, mely csakis segédlelkészekre vagy nőtlen papokra számítható — silány évfizetés!

Én az előbbi állomásokat egyelőre 600 forintnál, utóbbiakat pedig 1200 forint évi jövedelemmel kevesebbrel rendelkezni, mint egyházi hatóság meg nem tűrném.

Természetesen felette nehéz feladat volna az ev. papság $\frac{2}{3}$ részének állomásait kétszeresre emelt jövedelemmel ellátni. Mindazáltal mégis minden irányban minden lépést, minden eszközt és módot — meg kellene tenni és fel kellene használni, hogy az ev. lelkészek $\frac{2}{3}$ részének évi javadalma, ha a jelenben bár csak részben, de a jövőben legalább az utódok részére teljesen biztosítható.

Ez pedig szerintem legcélszerűbben és mielőbb úgy lenne eszköz-
 lendő, hogy a jelenlegi csekély fizetésű papok 300, 600 forintnyi évi javadalmához — a gyülekezet tagjai hozzájárulása és minden e célokra felhasználható jövedelmi források igénybevétele által — szolgálati ötödéves korpótlék címén az évi fizetés 20, 30, 50, 100 százaléka — a jelenlegi lelkészek évi jövedelméhez csatoltatnék; 20 év múlva pedig a tisztí utódok az illető 300, 600 frt megkétszerezett javadalmát élveznék.

Igy és ekkor a lelkészek összes számának $\frac{2}{3}$ részén míg egyrésztől legalább szerény évi fizetés-javítással azonnal segítve lenne; míg ezt az egyházak, a szervezendő alapok és az új jövedelmi források is

5 évről 5 évre inkább és könnyebben meggyőznék: addig másrésztől 20 év múlva az utódoknak tisztességes s állandó évi javadalom biztosíthatnák.

Fejér Gyula,
 ev. lelkész.

BELFÖLD.

A nagy-honti ág. hitv. ev. esperesség november hó 26-án Selmeczbányán közgyűlést tartott, a végből, hogy a kerületi utasításhoz képest a felállítandó leánynevelő intézet székhelye tekintetében határozzon. A közgyűlés a kerületi leánynevelő intézetnek Selmeczbányán leendő felállítását egyhangulag ajánlja, s a kerületi gyűlésre küldendő követeket felkéri, hogy a terv megvalósítása érdekében a kerületi gyűlésen közreműködjenek.

Ezen határozatnak fentartását — az időközileg ajánlott Aszóddal szemben következőleg okolja meg:

1) Aszódon a leánynevelő, a véleményező bizottság második tervezete alapján, évenként legalább 8000 forintjába kerül a kerületnek, — melynek fedezése a meglévő és rendelkezésre álló jövedelemből, az egyházak új egyoldalú megterhelése nélkül nem gondolható; vagy pedig a már is elvállalt kötelezettségeknek nem lesz képes megfelelni.

2) Ezen jelentékeny s évenként visszatérő költség mellett, terhelni fogná a kerületi pénztárt a javítás és átalakítás költsége, mely nem mint a véleményező bizottság által említették 4000 frt. hanem szakértők állítása szerint, legalább is két annyi fog igénybe venni.

3) Maga az intézet felszerelése, a legszükségesebb taneszközökkel, s szerekkel egyelőre legalább 1500—2000 frtot követel, s akkor is hiányos lesz a felszerelés, s a tanítás eredménye, a hiányos szemléltetés miatt veszélyeztetve.

4) A meglévő algymnasiumi tanerők az 1883-ik középiskolai törvény értelmében, legjobb akarat mellett sem láthatják el az intézetet, mert egyrészt ez megtiltja a szerfeletti megterhelést, másrészt pedig a legtöbbnek erre képesítése sincs.

A folytonos ideiglenesség s változás sem képes bizalmat kelteni valamely intézet iránt, — sem a közel, — sem a távollakóknál.

5) Helyben nincs meg a leánynevelő szükségének érzete s kebelbeli egyház nem ad semmi növendéket.

6) A község maga mivelődési tekintetben mit sem nyújt s a vidékről oda kerülő növendéknek lelke látókörét nem igen fogja emelni.

7) Égalj viszonyai épen nem kedvezők.

8) Központi hely ugyan, mind a kerületre, mind az egyház egyetemre nézve s a mai zona-tarifa mellett könnyen megközelíthető; de az nem teszi azért központositó intézetnek alkalmassá; mert nevelési téren az ilyen központositás régen meghaladott álláspont s az egyes vidékek szükségének is jobban felel meg, hogyha azok központjain állítatnak, a vidékek szüksége szerint mindenkor némileg módosítandó nevelőintézetek.

9) Az elnevelés (a mely a r. k. zárdák által történik) veszedelmével nem fogunk úgy sikeresen megküzdhetni,

hogy ha félre állunk, hanemha ugyanazon helyeken, a hol ezen veszedelem tényleg meg van küzdünk meg vele.

10) S így nem egy vagy két helyen, hanem kerületünket tekintve legalább is 3—4 helyen, még pedig oly helyeken, a hol a talaj e tekintetben teljesen alkalmas. S az olyanképen megvívandó harcához telnék is a költség, egy-egy ilyen őrhelyt kerületileg 2000-frttal segélyezve.

11) Megvagyunk győződve, hogy az egyházunk élén álló azon férfiak s évszázadokon keresztül egyházunk szent ügyeit támogató s felvirágoztatását mindenképp elősegítő nemes lelkű előkelő uri családok, — tekintve e nagy közös czélunkat — nagylelkű ajánlataikat nem kötik Aszódhhoz, hanem az iránt megkeresve s megkérve, fenn fogják tartani ajánlataikat, a közös szent czél megvalósítása érdekében.

12) A zsúfolt internatus — legyen az bárhol, erkölcsi tekintetben is mindig több veszélyt rejt magában az egyénre nézve, (a mi el nem tagadható tapasztalati tény) mintha az valamely jóra való család körében helyeztetik el s ez utóbbi jobban elősegíti az életnek való nevelést.

13) Mindezek kegyes tekintetbevételét kérjük a nagyméltóságú s főtiszt. kerületi gyűléstől, s ezek alapján a végleges eldöntésnek legalább is elhalasztását; mivel ebben esetben — méltán tartható attól, — hogy rövid idő múlva nemcsak anyagi, de erkölcsi veszteséggel is vissza kell vonulnunk azon helyről, a melyre a diadal biztos reményével s a vívmány érzetével vonulni kívánunk. Veszítünk azon kívül sokat időben s alkalmas állásfoglalásban.

Mindezek alapján úgy a kastély megvétele valamint a leánynevelőnek abban való elhelyezése ellen határozottan nyilatkozunk.

Ime közöltük egész terjedelmében ez indokolást nemcsak azért, mert erre egyenesen felkérteünk, de azért is mert e kérdésnek minden oldalú megalátolását szükségesnek tartjuk.

A püspökiigazgató kerületi gyűlésre, mely f. é. december hó 17-én fog megtartatni kiküldendő képviselőül megválasztottak, az elnökségen kívül a világiak részéről: Vajda Pál, Ivánka Zsigmond, Kalmár Lajos, Laszkáry Pál, Brezníky János, Soltz Gyula, Vankovics Lajos, Bernhardt Adolf, az egyháziak részéről: Holuby Adolf, Fuchs János és Schultz Sámuel.

*

Az anabaptisták között. (II.) Ezen imát követő ének után letérdeltek s a paposkodó Balácsi rövid imádságot mondott, mi után felállva elénekelték azt a szép éneket: „Fölvirradt újra ünnepünk.“ Ennek elhangzása után Balácsi felolvasta Pál apostolnak az Ephesusbeliekhez írott levelének 4-ik részét, majd letérdel s egy hosszabb imát mondott. Ezt követte szintén felálló énekként egy új ének azon dallamra: „Jövel szentlélek Úr Isten.“ Ezután a pap így szólt: „Most meg fogjuk vizsgálni a felolvasott szent ígéket a szentlélek ereje által, hogy el ne felejtjük azokat.“ S elkezdte azt az éktelen magyarázatot, amelyhez foghatót még képzelni sem lehet. Oly badarságokat hordott össze minden tartalom és értelem nélkül, hogy meg nem állhattam, hogy istentisztelet után szóvá ne tegyen. Több dologról felvilágosítottam, de nem sokat használt. Hiába hivatkoztam magára a szentírásra,

hiába akartam felvilágosítani a történet segélyével, hiába érveltem, hogy a szentírást igaz kegyes érzülettel is csak beható tanulmány után lehet magyarázni s hasztalan érveltem bármilyen módon: az én papom a szentlelket toltta maga elé védelmező pajzsul s kijelentette, hogy én belőlem a világ bölcsesége beszél, amely pedig Isten előtt bolondság s óva int: hagyjak fel az ilyen okoskodásokkal, mert így okvetlenül elkárhozom. Csak a déli harangozáskor hagytam el őket s azalatt sok mindenfélét megvitattunk, de „falra borsó.“ Egyébként jellemző, hogy a szöveget magát nem magyarázta, csupán csak a fejezet homlokíratáról beszélgetett. A beszéd gondolatmenetét nem adhatom, mert „ahol nincs, ott ne keress.“

Fölálló ének, a kántorkodó imádsága s egy ülő ének rekesztették be az istentiszteletet. Az ének után némán hallgattak egy ideig s azután chórban elkezdtek énekelni a II. Kor. levél végén levő áldást, melynek ámenét sokáig variálták, mialatt lassan kivonultak.

A férfiak azonban benmaradtak s beszélgetni kezdtünk. Kérdezősködtem, hogy vajjon mindig ez-e a menete istentiszteletüknek?

— Igen, így van megállapítva, — felelték.

— S ki állapította meg?

— Rendtartásunk van rá.

Kértem, mutassák meg nekem azt a rendtartást, de azt felelték, hogy az csak szóbeli s a hozzájuk vetődő vándorpróféták szokták őket betanítani nemcsak az istentisztelet menetére, hanem még új énekekre is. Énekeik általában nem lassú menetűek, hanem igen élénk, néha játszi, gyors tempóban haladók s új énekeik tárgya a bűnbánat és a hit.

Kérdezősködtem, hogy ki ügyel fel rájuk, ki vezeti s tartja rendben a gyülekezetet? Azt felelték, hogy náluk felügyelet nincs. Ott mindenki a szentlélek közvetlen hatása alatt áll. Mégis azt tartja őket össze, akinek házában az istentiszteletet tartják. Az „anyaszentegyháznak“ minden tagja egyenlő s a szolgálat fölváltva megy.

— S a szolgáló személyek előre ki vannak jelölve? Vagy otthon készülnek a fellépésre? — kértem tőlük. Ismét csak a szentlélek hatását emlegették. Senki sem tudja előre, hogy ki fog szólni, sőt még az illető szereplő egyéniség sem tudja, vajjon fog-e szerepelni vagy nem. Az mind a szentlélektől függ.

— Hát ha a szereplőknek még számát sem tudják előre, nem változik-e meg az által az istentisztelet megállapított rendje? A szám itt nem határoz — felelték, — mert úgy van megállapítva, hogy a rövid fohászok alatt (kántortól, paptól) a „testvérek“ ülnek, a hosszabb imádság alatt mindenki térdel. Térdelés után állva, ellenkező esetben pedig ülve énekelnek.

Az istentisztelet üdvtörténeti rendjéről s tartalmáról természetesen szó se lehet, mert hiszen a textus választása a szentlélek hatása alatt azon órában történik. Ha két szentírási helyet olvasnak fel, azok között összefüggést nem keresnek. Hogy azonban a választás pillanatszerűsége nem mindig kétségtelen, bizonyítja az, hogy az egyik paposkodó nekem kifecsegte, hogy bizony ők már otthon is gondolkodni szoktak a beszéd felett. Ha pedig ezt teszik, aligha ott választják a textust.

Sokat vitatkoztunk nemcsak délelőtt, hanem délután

is az egyházból történt kilépésükről. Kérdeztem, hogy mivel tudják igazolni kiválásukat? Két bibliai helyre hivatkoztak és pedig a II. Kor. VI: 14-ától végig és a Zsidókhoz írt levél XIII: 13-vre, mely előbbi szerint a mostani papság vagy nem a tiszta evangéliumot prédikálja, vagy ha azt prédikálja is nem cselekszik a szerint; de meg ők nem járhatnak olyan templomba, amelyben együtt kell ülnök a hitetlenekkel és képmutatókkal, kiket az egyház nem rekeszt ki kebeléből, azért hát illő, hogy ők kövessék a páli intést és — a második hely szerint — kimenjenek a táboron kívül a Krisztushoz. Hasztalan volt ellenük minden érvelésem, az én „baptistáim“ megmaradtak a mellett, hogy az ő templomuk s gyülekezetük farizeusok háza. — Kérdeztem azután, hogy vajjon kívülök az egyházban mindenkit hitetlennek tartanak-e? Ha nem is abszolúte hitetleneknek, de mindenestre gyöngébb s kisebb hitük van mint nekik, kik az Isten kedvéért elhagyják az embereket. E fölött folytatott vitánkban odajutottak, hogy magukat Isten igaz népének, újjászülötteknek s szenteknek nevezték. Ezért már erősen megtámadtam s megróttam őket, hogy a helyett, hogy mint ily szentlélektől áthatottak az egész gyülekezet kovásza lennének, dölyfös önteltséggel mint igazak és szentek elkülönítik magukat attól, s ez által nem esnek-e bele igen könnyen épen ők a farizeuskodásba? Vajjon, mint gyarló embereké, oly nagyon tiszta lehet-e az ő ker. öntudatuk is? S mint akik sem az egyházi sem az állami rendet s törvényeket nem tisztelik s magukat azok alól kivonják, azt hiszik-e, hogy a Krisztus szellemében cselekszenek? De hasztalan; szerintük csak az Krisztusnak igaz követője, a ki a táboron kívül él, a tábor alatt pedig ők az egyházat értik, mit nem tudnak vagy nem akarnak megkülönböztetni a hitetlenek, a világ fiai, a gonoszok seregétől.

Különben is — mondják ők, — ha az egyház egészében olyan bűnből megtért, újjászülött emberekből állana is, mint ők, semmi szín alatt sem térhetnének vissza annak kebelébe, míg csak nem térdenállva imádják az Istent. De meg, mert ők járnak a helyes úton, azoknak kell hozzájuk csatlakozni. S ezt tántoríthatlanul hiszik is.

Az imádkozás módját illetőleg hosszasan vitatkoztunk. Azt állították, hogy aki nem térdelve imádkozik, az nem lehet igaz keresztyén. E külsőségben találják az imádkozás lényegét s ferde nézetükhöz makacsul ragaszkodnak. Az imádkozás e módja a szentírásban 40-szer van felemlítve, azért hát azt megtartanunk kötelesség. Igyekeztem bebizonyítani, hogy ez mint külsőség az üdvösségre s megigazulásra nézve lényegtelen; hivatkoztam arra, hogy ezt Krisztus soha sem parancsolja, hanem igenis a lélekben és igazságban való imádkozást sürgeti; utaltam az Üdvözítő példájára, ki leborul, s ki a Miatyánk adásakor az imádkozás módját illetőleg nem szól, sőt a farizeus és publikanus példázatában a helyes és helytelen imádkozásra utalva azt mondja, hogy a publikanus fennállva imádkozott és szívét alázza meg istene előtt: de hiába volt minden okoskodás, nem lehetett őket felfogásuk helytelenségéről meggyőzőm.

Nevezetes jelenség, hogy ők a Miatyánkot sohasem imádkozzák, és pedig — mint mondják — azért, mert nekik betanult imádságot nem, csakis olyant szabad mondani, amit a szentlélek diktál. Megtámadtam őket, hogy

nem tartják, meg a Krisztus parancsát, ki azt mondá: „Ti pedig így imádkozzatok“, s hogy magukat túlságos bölcseknek tartják, kik talán különb imádságot tudnak mondani, mint maga a hit és élet fejedelme. Nem tudtak védekezni s végre is egy ember elé áll s egész komolyan azt mondja: „Hallja-e a tisztelt úr! hát hiszen látjuk, hogy a bibliát olvasgatta, de mégis azt mondjuk magának, hagyjon fel a világi bölcseséggel, mely által beszél és térjen az Istenhez, mert különben elkárhozik. A biblia felett ne okoskodjék, majd a szentlélek megmondja azt magának, mit hogyan értsen, különben az Úr sohasem születik újjá.“

Kaptam a szón. Mikor mondhatnák el rólam, hogy újjászülöttem? Akkor, ha majd velünk együtt letérdel s együtt szenved gyűlöletet és üldöztetést a Krisztusért, mert akit az emberek szeretnek, az nem újjászülött. S állításaikat végtelen számú s oda nem illő bibliai citatumokkal igyekeztek bizonyítani.

Láttam, hogy ez emberekkel nem lehet semmire se menni, úgysis előhaladtott lévén az idő elhagyta őket, megígérve, hogy d. u. pontosan meg fogok jelenni.

Sajátságos benyomásokkal távoztam el közülök. Láttam, hogy ezek az emberek a legjobb akarattal beszélnek és cselekszenek és nem tudtam elítélni őket túlzásaikért és gyakran nagyon is ferde, némelyekben ostoba felfogásukért. Ők igaz keresztyének akarnak lenni és látszani s ezt hirdetik nemcsak szóval, hanem életükkel is. Hallottam, hogy erkölcsi életük a mily rút volt ezelőtt, oly szép és tiszta most s a mily gonoszak voltak azelőtt, oly kegyesek most. Szeszes italokkal nem élnek, nem dohányoznak, nem káromkodnak, a haragot elfojtják, szabad idejüket nem mulatozásra, hanem a biblia-olvasására fordítják, mit a legtöbben mindig magukkal hordanak. Ha valami baj éri őket s valami kellemetlent kell elszenvedniök akár Istentől, akár az emberektől, ez a megszokott mondásuk: „Az Isten akarat!“ És nem tépelődnek, nem zúgolódnak, hanem erős hittel megnyugosznak az Isten akaratán. Egy asszony dicsekedett nekem azzal, hogy őt az ő férje mindennap keményen megveri azért, mert „az Isten népe közé szegődött“, s ő annak úgy örül, csak annál jobban szereti az urát, mert láthatja az Isten, hogy ő érette szenved s így kedves előtte. A sok ferdeség dacára ez az erős hit, mely meg nem tántorul, valóban bámulatra ragadja, s az a jó-akarat, melylyel üdvükön dolgoznak, mélyen megindítja az embert.

Azt hinnők, hogy ily emelkedett ker. állásponton, amilyent ők hirdetnek s mutatnak, lehetetlen, hogy tudva kövessenek el vétkeket. S mégis épen a nt. ref. lelkész úr szolgáltatott adatokat arra, hogy ezek az emberek az erkölcsi tisztaságnak nem a legnagyobb fokán állanak. Csak egy esetet a többi közül. Egy anabaptista férfi házasságra akart lépni egy ref. hajadonnal. Bement hát a lelkészhez, hogy ebbeli szándékát bejelentse s kérte, hogy ne reformatusnak, hanem baptistának hirdessék ki. Ezt a pap kerekén megtagadta s végre is többszöri kísérletezés után úgy tett a mi házasulandó emberünk, mintha nézeteinek helytelen voltáról meggyőzetett volna s a papnak két tanú előtt írásban adott egy nyilatkozatot az ő igaz reformatus voltáról: Templomba is eljárógatott míg meg nem esküdtek, de azután azonnal visszapártolt a „testvérek“ sorába. S így járnak el valahányszor akár a politikai, akár az egy-

házi hatóság megszorítja őket. Általában az ő egész vallás-erkölcsi állapotuk belső értékét és külső formáját illetőleg sok egyező vonást mutat a jezsuitizmussal. Már hogy aztán ez az ítélet s e példák ráillenek-e az összes csak Magyarországon létező anabaptistákra is, azt nem merem határozottan állítani, de nincs okom rajta kételkedni legalább azon elbeszélések után, melyeket a lelkész uraktól s itt-ott a néptől is hallottam.

Raffay.

(Folytatása követ.)

*

Nyolczadik kimutatás. Hetedik kimutatásom óta (l. 33. sz.) Nemes-Kosztolány számára a következő adományok folytak be nálam:

A fakó-vezekényi egyháztól 6 frt. 86 kr., mélt. br. Prónay Dezső egyet. felügyelő úr az egyet. gyűlés alkalmával személyesen adott át 30 frtot., a szucsányi egyháztól 5 frt., a lipót-sz.-miklósi egyházból 20 frt., a pribilini egyháztól 3 frt. (e két utóbbi tétel ft. Baltik Frigyes püspök úr útján érkezett); a glozsáni egyháztól 1 frt., a lónyabányai egyháztól és lelkészétől nt. Geduly Elek úrtól 2 frt., a vyechnai egyháztól 1 frt.

összesen 68 frt 86 kr.

a hetedik kimut. 1116 „ 87 „

összesen 1185 frt 73 kr.

Szives köszönetem a kegyes adakozóknak!

Mintha kiapadt volna már a forrás, melyből eddig az adományok bugyogtak; csak gyéren folynak már be. Az e napokban szétküldött körlevelem, melyben a még kintlévő gyűjtőívek beküldését kérem, tán feléleszti újra irántunk a hitrokoni szeretetet, melyre még oly igen nagy szükségünk van!

Körmöczbányán, 1890. dec. 9.

Raab Károly,
barsi ág. h. ev. esperes,

VEGYESEK.

— **Tisztelettel kérjük** lapunk olvasóit, kik a folyó évre akár egészben, akár részben hátralékban vannak, sziveskedjenek tartozásaikat mielőbb kiegyenlíteni, hogy a kiadó is eleget tehessen kötelességének. — Folyó december hó 20-tól kezdve magánlevelek útján fogjuk bekérni a tartozásokat, mi idő- s pénz-vesztéssel jár s ettől megkímélhetnének bennünket azok, kiknek egész éven át szerény tehetségünkhöz képest szolgálunk.

Megvalljuk: tartózkodva irtuk le e sorokat s még az a szegyenítő tapasztalás sem vigasztal meg bennünket, hogy valamennyi protestáns lapot szerkesztő társunk s a hazai irodalom munkásai között csak is ők kénytelenek hasonló kérelemmel fordulni közönségükhöz, melynek tennie kellene, a mit hirdet: „Méltó a munkás az ő jutalmára.“ (Tim. 5, 18.)

Szerkesztő.

— **A tiszakerület** pihenni nem tudó, tevékeny, lelkes püspöke főtiszt. és méltóságos **Zelenka Pál** úr f. hó 10-én estve Pozsonyba érkezett, s másnap látogatásával tisztelte meg az egyetem fenhatósága alatt álló theol. Akademiát, hogy mint ennek ez évi püspöki felügyelője közelebről megismerje az intézet beléletét, berendezését, a tanár urak előadási modorát. Rövid itt tartózkodás után még az nap tovább utazott Győrbe főtiszt. és mélt. Karsay Sándor püspök úr látogatására, innen Komáromon keresztül, hol főtiszt. és mélt. Pap Gábor ev. ref. püspöknél teendi tiszteletét, visszatér a fővárosba. Kisérje áldás utain!

— **Guggenberger alesperes úrnak üdvözlét!** Több lelkész-társ és magam is, a „Budapesti Hirlapot“ illetőleg azt a megfigyelést tettük, hogy az erősen róm. kath. szellemű, túlon-túl tömjénzagú. Az elkeresztelési kérdés felmerül-ténél demonstrálta ezt azzal, hogy a mi felekezetünk érde- kében beküldött cikkeket vagy ki nem adta, vagy a lap független részén szorított azok számára némi helyet, gondolom, azt is sok lelki küzdelem árán. Az ily lap pár- tolásával lehetővé tesszük az ultramontanizmus terjesztését a prot. egyház és szellemének rovására s az ellenfél kezébe fegyvert nyújtunk saját ügyünk ellen. A politikai lapok közül a protestáns álláspontot leghívebben védelmezi a „Pesti Hirlap.“ Pulszkyék és más magunk embere tollából számos magvas vezércikkeket közöl. Ajánlom a pártolá- sát, a „Bud. Hirlap“ előfizetésének pedig részünkről való tömeges beszüntetését annál is inkább mert semmivel sem kerül többre emennél.

x-y.

— **Csecsetka S. Evang. Egyházjogtanának IV. füzeté** megküldetett: mélt. Zsilinszky Mihály, nagys. Kulcsár Károly, tekint. Gosztanyi Tibor, tekint. Müllner Mátyás, tekint. Csömöz Miklós, tekint. dr. Szilávik Mátyás, tekint. dr. Medveczky Sámuel, nagytiszt. Török József, esperes, Gyurátz Ferencz, esperes, Moczkovcsák János, esperes, Belohorszky Gábor, esperes, Laucsek Jónás, esperes, Raab Károly, esperes, Händel Vilmos, esperes, Doleschall Sándor, Hollerung Károly, Csernák Gusztáv, Ringbauer Gusztáv, Brózik Titus, Horváth János, Kliment Lajos, Czinkotszky Márton, Kernuch Adolf, Vitalis Gyula, Ulicsny András, Linczéni Lajos, Hrivnyák Sámuel, Poputh Viktor, Békés-csabai gymnasium, Soproni theol. önkép zőkör, Krahulecz Aladár, Povázsay Endre uraknak.

— **Molnár János** szarvasi ág. hitv. ev. tanító előfizetést hirdet „Choral gyűjtemény a magyarhoni ág. hitv. ev. egyh. énekeskönyveihez“ című dallam könyvre. A munka körülbelül 18—20 évre fog terjedni, s négy füzetben jelenik meg. Előfizetési ára az egész munkának 4 frt. 60 kr. Az első füzet már 1891 február hóban hagyja el a sajtót. 10 megrendelt példány után egy ingyen példány jár.

Szerkesztői üzenetek.

Minimusnak. Mig valódi nevét a szerkesztőség discre- tiójára nem bizza, egyáltalában nem vehetjük tekintetbe a beküldött cikkeket.